

RODOLJUB.

Glasiló „Slovenskega društva“ v Ljubljani.

Izhaja 1. in 3. soboto vsakega meseca (ali če je na ta dan praznik, dan poprej) ter stane 70 kr. na leto. — Članom „Slovenskega društva“ pošilja se list brezplačno. — Za oznanila plačuje se od dvostopne petit-vrste 8 kr., če se enkrat tiska; 12 kr. če se dvakrat, in 15 kr. če se trikrat tiska. — Večkratno tiskanje po dogovoru. — Naročnina in inserati blagovoliijo naj se pošiljati „Narodni Tiskarni“ v Ljubljani, vsi spisi in dopisi pa uredništvu „Rodoljuba“. — Pisma izvolijo naj se frankirati. — Rokopisi se ne vračajo.

12. števí.

V Ljubljani, dne 19. junija 1897.

VII. leto.

Jezikovnega zakona potrebujemo.

Novi volilni red je začel uplivati na razmere v naši državi. V poslanski zbornici imajo zdaj večino tiste stranke, katere z vladajočimi razmerami niso zadovoljne in jih hočejo predrugačiti in sicer na ta način, da se uvede federalizem, to se pravi, da se razširi delokrog deželnih zborov in da se posamičnim kronovinam prizna večja samostalnost, kakor jo imajo doslej.

Slovanski narodi nimamo vzroka, biti zadovoljni s sedanjimi razmerami, saj so te samo Nemcem na korist. Kolikor manjša je samostalnost posamičnih kronovin in kolikor večji je delokrog državnega zbora, toliko je večja moč in veljava Nemcev, toliko je manjša moč in veljava Slovanov.

Zategadelj so vsi Slovani zavzeti za tako premembo sedaj obstoječe ustave, po kateri bi se kronovinam dala večja samostalnost, po kateri bi se uvedel federalizem.

Čehi in Poljaki zahtevajo federalizem že dolgo let, ker vedo, da bi njega posledica bila večja neodvisnost njih narodov tudi v narodnem oziru, ker je jasno, da bi potem laglje in hitreje napredovali kakor doslej, ko so v vsem odvisni od nemškega Dunaja

Tudi v gospodarskem oziru bi bila večja samostalnost dežel le na občno korist. Zdaj se gospodarska vprašanja rešujejo po jednem kopitu za celo državo, dasi so razmere in vsled tega tudi gospodarske potrebe, na Kranjskem vse drugačne, kakor na Češkem, v Istri vse drugačne, kakor na Tirolskem. Prav gospodarska vprašanja se morajo reševati vedno le z ozirom na potrebe posameznih krajev, zategadelj pa bi bilo le prav in dobro, ako bi imeli deželni zbori širši delokrog in bi mogli take reči urediti po razmerah in potrebah dotičnih dežel.

Tudi vlada je spoznala, da se mora v tem oziru kaj storiti in je v prestolnem ogovoru, s katerim je cesar odprl zasedanje državnega zbora, naznanila, da razširi delokrog deželnih zborov.

Kako se to zgodi, o tem sedaj še ni čas razpravljati. Vlada neče premembe ustave, pač pa jo hočejo razne stranke.

Razen Čehov in Poljakov ogrevajo se za federalizem tudi nemški konservativci in krščanski socialisti, kateri pa hočejo državo tako prenarediti, da bi dobili Slovence na Koroškem in na Štajerskem popolnoma v svoje roke, česar Slovani pač ne bodo pripustili.

LISTEK.

Mučenik.

(Bolgarski spisal N. L. Karavelov.)

(Dalje.)

Ceno si je prizadeval in napenjal, da prevleče kamen, a roke so se mu tresle, ustna pobelega, in oči njegove so izgubile svojo svetlobo. Strijc Kosta je pogledal svojega prijatelja s takim pogledom, kakor mati na svoje dete in rekel je:

— Drži se, sinko moj in se podaj, kajti ti si v rokah tacih dušmanov, ki nimajo niti srca, niti usmiljenja. Nakopati bi ti utegnili še težja dela.

— Ne morem, strijc Kosta, ne morem, in noge me ne drže . . . ne morem in pal je na zemljo.

Dva stražarja sta prijela Ceno pod pazduho in ga vlekla k vodnjaku . . . Strijc Kosta je gledal, kaj se godi okrog njega, vzdihnil iz srca, prekrižal se in rekel

— Da ste prokleti!

— Da ste prokleti, rekel je mlad Bašnjak in vzdignil svoje oči proti nebu. Okolu poludne so mučeniki odšli v jedilnico, kjer so že našli Ceno ležečega na zemlji. Kri mu je tekla od ust in obraz mu je bil blede.

Neki Turčin je sedel poleg tega bolgarskega mučenika in iz lastne kupe mu je dajal sveže vode iz neke posode. Ta Turčin bil je star ubijalec, mnogo je hudega napravil na svetu, a imel je srce; srca nimajo samo turški zaptiji, vojaki in častniki, ter turški uradniki sploh. A ti ljudje varujejo narod hudega in nesreče.

— Jeden stražarjev, ko je videl Kosta, ga je poklical in mu rekel:

Slovinci nimamo uzrokov, potegovati se za sedanjo ustavo, saj nam ni dosti koristila, ker je dala vso moč v roke našim narodnim sovražnikom. Tudi mi si želimo premembe ustave, tudi mi želimo, da bi v gospodarskih pa tudi v drugih ozirih imeli deželni zbori večjo samostalnost in širši delokrog, a vse to želimo in smo pripravljene podpirati samo s pogojem, da se prej zagotovi narodnostnim manjšinam na Koroškem in na Štajerskem njih narodni obstanek, da se jim zagotovi popolna ravnopravnost v šoli in v uradu.

Predno se torej razširi delokrog deželnih zborov in predno se uvede federalizem, je neobhodno potrebno, da se končno in pravično konča narodnostni boj v naši

državi, da se s posebnim, za vso državo veljavnim natančnim zakonom zjamčijo vsem narodnostnim manjšinam pogoji obstanka in napredku.

Slovenski poslanci so izjavili, da se bodo federalizmu, naj se uvede v kateri-koli obliki, uprli z vso silo, če se prej ne reši narodnostno vprašanje. Tako je prav, ali pri teh besedah ne sme ostati, dolžnost slovenskih poslancev bi bila, da sami izdelajo tak načrt zakona in ga predložé državnemu zboru v prvi seji, ko se snide.

To je potrebno, ker je lahko mogoče, da se zgodi kaj nepričakovanega.

Politični pregled.

Položaj v naši državni polovici je postal jako resen, a je še tako meglen, da nihče ne ve povedati, kaj se zgodi. Vlada je zaključila zasedanje državnega zbora iz dveh vzrokov, prvič, da razbije zvezo, katero so med seboj sklenile slovanske stranke in nemški konservativci, ter zasnuje drugo večino, v kateri bi bilo tudi mesta za nemške liberalne veleposestnike, drugič pa, da dobi čas in pripravi, kar je treba za sporazumljenje mej Čehi in Nemci. Menda se jej ne posreči niti prvi, niti drugi namen. Slovani se branijo zveze z nemškimi veleposestniki, ker bi ti ovirali njih delovanje v korist narodni jednakoopravnosti, misel na pogajanja pa je vlada že opustila. Saj pa se tudi ni pogajati s strankami, katere nečejo miru in sprave. Nemci so začeli velik boj, ne ker se jim godi kaka krivica, ampak zato, ker se je začelo tudi tudi Slovanom dajati nekaj pristoječih jim pravic. Nemci so v naši državi v manjšini, a vendar hočejo gospodovati ter kriče, ker se jim ne priznava pravica, zatirati in uničevati druge narodnosti. Smešno bi bilo, ko bi hoteli že zdaj prerokovati, kaj se zgodi. Gotovo je le to, da se bliža odločilni trenotek. Vlada še omahuje in sama

ne ve, kaj storiti, ako Nemci ne jenjajo razgrajati in v državnem zboru onemogočevati vsako resno delo. Državni zbor ima velike in važne naloge. Dovoliti mora za prihodnje leto davke za pokritje državnih potreb, čaka ga pogodba z Ogersko in mnogo drugega dela, a če bodo Nemci še dalje razsajali, odstopi morda ministerstvo, če se ne oklene slovanskih strank, ali pa razpusti državni zbor. Vzlic tem homatijam nimamo Slovenci uzroka obupavati. Te homatije so dokaz, da je prišel čas, ko se reši za našo državo narodnostno vprašanje in nam na škodo se tako ne more rešiti, ker zdaj itak nimamo nobenih pravic.

Avstrijski Nemci, kateri so začeli tako ljut boj proti ravnopravnosti vseh narodov v naši državi, da takega ne pozna zgodovina, so zašli na pota veleizdajstva. V državnem zboru so se nekateri nemški poslanci že oglašali s klici, ki so kazali, da bi Nemci našo državo radi razbili in jo izročili Prusom. Po zaključenju državnega zbora so začeli veliko agitacijo zoper vlado in zoper državo, a zdaj že kar ošitno kličejo nemškega cesarja na pomoč zoper vlado našega avstrijskega cesarja. To je

— Vzemi tega dečaka in glej, da ga spraviš k zavesti. Nesi ga v ječo . . .

— V ječo ga ne bodem nesel, temveč pod drevo na travo, kjer ga bodem lažje spravil k zavesti.

— Naredi, kakor veš, da je prav, rekel je stražnik in odšel na delo.

Strije Kosta je zadel Ceno na hrbet in ga nesel kot srnico na travo, drgnil ga po čelu in umival mu kri, ki mu je tekla, kakor potok iz ust. Kmalu je Ceno odprl oči in spregovoril:

— Strije Kosta, ako ti pomaga Bog, da se kdaj povrneš v Bolgarijo, te prosim, povej mojim bratom, kako sem umrl in potolaži mojo mater.

— Dober je Gospod, sinko moj, ne bode hotel, da tukaj umrješ, da pustiš svoje kosti tukaj v tuji deželi . . .

Jaz umrjem poprej nego ti, kajti sem že star. Povej mi sinko, zakaj si semkaj pregnan? Povej mi, kaj si napravil, kaj si grešil?

— Povej ti meni poprej, zakaj si zaprt, rekel je Ceno.

— Kaj je tebi na tem, zakaj sem jaz zaprt, dragi moj? Treba ti ni vedeti . . .

— Boga bodem prosil za te in molil za tvojo dušo, rekel je Ceno.

— Oh, moj Ceno, nikdar nisem želel pripovedovati o svoiem težavnem življenju; ali ne morem, da bi tebi ne odkril. Razložiti ti hočem, a nikomur ne pripoveduj, kaj si izvedel od mene . . . Si-li zapomnil?

(Dalje prihodnjič.)

skrajna predrznost, javno veleizdajstvo. Nemci so vedno vpili, da oni vzdržujejo državo, zdaj pa se vidi, da so prav oni tisti, kateri bi staroslavno našo državo radi razbili.

Jezikovni zakon. Iz raznih stranij se zatrjuje, da hoče vlada pripraviti načrt zakona o uredbi jezikovnega vprašanja. Tak zakon bi bil jako koristen, ker bi zagotovil vsem narodom pristojne jim pravice in naredil konec preprirom in bojem zaradi jezikovnih pravic. Vlada misli ta načrt jezikovnemu zakonu predložiti državnemu zboru, kakor hitro se doseže porazumljenje mej Čehi in Nemci.

Cesar o jezikovnih naredbah. Nemci pravijo, da so začeli svoj sedanji boj zategadelj, ker je vlada izdala za Češko in za Moravsko naredbe, s katerimi je zagotovila ravnopravnost češkega jezika z nemščino in sicer za celo deželo, ne gledé na to, ali stanujejo v katerem kraju samo Čehi ali samo Nemci, ali pa pripadniki obeh narodnostij. Vsled teh naredb mora vsak uradnik na Češkem znati oba deželna jezika, češki in nemški. To je vendar popolnoma pravilno, ker bi sicer ne bili uradniki zmožni uradovati v obeh deželnih jezikih. Saj ima država vsaj pravico zahtevati, kaj naj znajo njeni služabniki. Nemci pravijo, da se nečejo češki učiti, zahtevajo pa, da mora vsak češki uradnik nemški znati, ali upanje Nemcev, da prekličé vlada svoje naredbe, je že splavalo po vodi. Cesar sam je rekel, da naredbe Nemcem nič ne škodujejo, da bi jih ne bil pustil izdati, če bi bili Nemcem na škodo, in cesar se ne bo na svoje besede vsedel.

Avstrijski socijalni demokratje so imeli te dni svoj shod na Dunaji. Na shodu se je govorilo o raznih rečeh.

Nas zanimata v prvi vrsti dva sklepa. Prvi pravi, da začno socijalni demokratje veliko agitacijo v svrhu, da dobé volilno pravico tudi v občinske zastope vsi tisti, kateri je zdaj nimajo, drugi pa je premenil dosedanjo organizacijo te stranke. Socijalni demokratje so sprevidel, da narodnost vendar ni stvar brez pomena, da je faktor, s katerim se mora računati. Narodnostno misel sicer socijalni demokratje zaničujejo in sovražijo, a ker je ne morejo zatreti, so sklenili, organizovati svojo stranko po narodnostnih skupinah. S tem so priznali narodnostno načelo, četudi njih priznanje ne bo imelo nikakih dobrih posledic, ker ostane vodstvo stranke tudi še nadalje v rokah dunajskih nemških in židovskih voditeljev.

Nemčija proti Avstriji. Stari Bismarck ni zadovoljen z unanjo politiko naše države in sicer zaradi tega ne, ker se je Avstrija pobotala in sporazumela z Rusijo. Ko je bil Bismarck na krmilu, je sklenil najprej zvezo z Avstrijo, potem pa za hrbtom Avstrije z Rusijo. Ta druga zveza je bila obrnjena proti Avstriji. Zdaj se jezi, ker se je Avstrija ravnala po njegovem vzgledu in sklenila zvezo z Rusijo. Ni čuda! Mi pa smo zveze z Rusijo veseli, ker vemo, da je na korist naši državi in nas varuje pred našo nezanesljivo zaveznico in prijateljico Nemčijo.

Pogajanja radi miru mej Turčijo in Grško. Grško-turška vojna je končana, in Grki bi radi sklenili mir, toda Turki stavljajo take zahteve, da jih ni možno vzprejeti. Vsled tega so začele velesile posredovati, a doslej je vse njih prizadevanje brezuspešno, tako, da so se Grki že začeli pripravljati na novo vojno proti Turčiji, saj vidijo, da prav to Turčija hoče.

Dopisi.

Z Dolenskega. (Nekaj o pravadah.) Dokler bo zemlja razdeljena mej posamezne ljudi in bo vsak človek imel kak kos zemlje v svoji izključljivi lasti, se bode prikazoval vedno pravdarski duh, najbolj v kmetu. Življenje kmeta v zdajšnjih gospodarskih razmerah je tako, da mora kmet to malo zemlje, kar je ima, varovati, in kmet mora biti tudi trgovec. Veliko število pravad sicer izhaja iz tega, da se lastinske pravice ne spoštujejo, ali veliko več jih izhaja iz trgovine kmeta. In to posebno na Slovenskem. Pravde, ki se dostajajo prav za prav kmetije, se navadno rodijo tam, kjer je doma lakomnost po kaki brazdi zemlje. Če le more, odreže pri oranju sosed sosedu malo od njegove njive, ali če le mogoče, odseka kako, na meji ali v sosedovem rastočo drevo. Iz tega prihajajo drage pravde. Navadno v hostah priče ne vedo povedati, doklej je kak gospodar grabil listje, ali sekal drevje. V hostah se seka redkokrat. Jasnih mej mej posameznimi deli navadno ni, ali če so, so take, da se je lahko pravdati. In tako pride navadno v takih pravadah na to, kar spoznajo zvedenci-zemljemerci na podlagi mape za pravo. In zvedenci tudi vsi ne merijo jednako. Če si tudi dá kdo pred pravdo po zvedencu izmeriti svoj del, v pravdi se zaslišijo nemara drugi in to lahko, če jedna

pravdnih strank to zahteva, in ti najdejo drugo mejo. Tako je že naprej izid pravde odvisen od zvedencev-zemljemercev. Ali koliko denarja take pravde stanejo! Komisijoni, zaslišavanje prič na lici pravdnega prostora! In ves svet, ki je v pravdi, ni vreden večsah 5 glđ. Ne dosti boljša je pravda glede kakega kosa kake njive, ali travnika. Nebrojno število prič se zasliši, ki hočejo biti vse plačane. Pa kolika je nagajivost nekaterih naših kmetov! 30 let je vozil, hodil po sosedovem svetu, pridobil si je s tem pravico vožnje ali hoje. Ni mogoče se izogniti tem potom, če se hoče kmetovati. Veliko parcel bi se brez potov po sosedovih zemljiščih sploh ne dalo obdelati. Ali, kakor naš kmet svoje varuje, tujega, sosedovega mu ni nič mar. Tri pota si bo napravil po najlepšem sosedovem travniku in hodil in vozil po njem najraje ob deževnem vremenu. Ima lepo kolovozno javno pot na razpolago, ali šel bo, da le par minut pridobi, čez travnik. Pa mu ni na izgubi časa, gre samo na pogovor sedet v sosedno vas. In če je javna, ali sploh kaka pot blatna, nebrižno stopi naš človek v najlepšo, zraven rastočo travo, ali celo v žito. Pastirji ženejo živino, kamor hoče ona hoditi. Koliko stotakov na leto gre iz kmetskega žepa za take pravde! Če bi jeden drugega

varoval, če bi ravnali po nauku naše vere: ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe, če bi to pred očmi imeli naši kmetje, če bi jim na tem bilo, da kaže ves okraj, v katerem kdo stanuje, lepo lice, da je pametno gospodarstvo v njem, in da bi tako tudi svoje posle in otroke vodili, bi bilo vse drugačno.

Koliko pravnih pouzroči nagajivost! Danes se sporečeta dva sosedata, ali nastane kak prepir mej ženskami, jutri je že najden predmet pravde. In ta, sicer tako lahek razloček mej „posestjo in lastninsko pravico!“ „Ogled hočem“, pravi in mož, toži zaradi motenja posesti, ko je zamudil že iz davna čas za to tožbo; ali pa je njegov nasprotnik že več let pravdni svet užival, ali hodil, vozil po tožnikovem svetu, mesto da bi dal redno tožbo napraviti, oziroma istega, ki mu jo dela, prav podučil. Dostikrat se ne izve pri začetku pravde popolna resnica. Kmet drugače pred sodiščem ali svojemu zastopniku stvar razjasnuje in misli, da bo že doktor vse laži srečno preril do zmage. Sam si v žep laže!

Naš kmet je tudi trgovec. V prejšnjih časih si je sam pridelal tvarino za obleko, zaklal je goved, dal kožo ustrojiti, vzel si krojača, čevljarja, sedlarja v štiro. Šel je le na trg, da speča živino in žito. Danes živi v drugačnih razmerah. Kar obleče, kupi na trgu; tudi z živili kmetije se ne hrani, svečave, kave, sladkorja je na trgu kupiti. In hoditi mora v krčme! Tudi pred 10 leti, ko so bili naši vinogradi še zdravi, je hodil naš mož vanje. Doma svojo kaplico piti, mu več ne ugaja. Toda kmetija ne more vsega dati, kar nalaga zdajšnji čas tudi varčnemu članu naše družbe, kmetu. Njegovo življenje je dražje kot nekdanj, postal je drugačen sredi drugačenega sveta. Tudi on mora več porabiti in tudi njegovi pomagači rabijo več pri delu. Zaslužiti si mora drugim potom kaj. Ali postane voznik, ali trguje z živino, ali pa s pridelki kmetije. V krčmah nastane dosti „barantij“, in iz njih dosti pravnih. Tam se rodijo tudi posojila ter poročstva. Pa tam na živinskem trgu rodijo se hude pravde glede prodanih živinčet. Že isti, ki ravno ni živinski trgovec, rad svoje živinče, ki je hoče prodati, hvali čez vso moč in seveda za vse „tadle“, napake „dober stoji“; trgovec-kmet pa si je navadil besedovanja, ki ni prav jasno gledé

jamčenja za napake, in sto in sto pravnih nastane iz te trgovine. Stari pregovor pravi, da ima najboljši konj sto napak, ali naš kmet bo jamčil za vse napake in zraven misli le na takozvane „cesarske tadle“, to je iste, ki jih naš zakon le primeroma našteva, neizključivši še drugih, ali pa misli, da se bode napaka še-le pozneje pokazala in se bo izrezal s tem, da je še-le pri novem gospodarju nastala, ali da zvedenci ne bodo mogli povedati kaj in kako. V pravdo se rad spusti, mesto, da bi vzel v takih slučajih napačno živinče koj nazaj, če je prepričan, da je že pri njem sporno napako imelo. In koliko jih misli, da se mora v 8 dneh kupec zglasiti, če hoče kup razdreti! Ne vedo, da je za to čas šestih mesecev po postavi. Take pravde so pa hude zaradi tega, ker živinče, zaradi katerega pravda gre, mej pravdo tudi žre. Ne vemo še, kako dolgo se bodo po novem pravdnem postopniku po novem letu vlekli tudi živinske pravde, ali zdaj so lahko trpele leto dnij, in če je bila večja vrednost živine merodajna, tudi še več časa. Taka živina se zajé lahko dvakrat. Pravdne stroške je plačati in še za krmljenje iste drag denar, ko prodajalec izgubi pravdo. Pa jeza, jeza! Kar ustrelil bi včasih kmet ubogo mrho, ki je dala povod pravdi! In ta mrha je leto dnij stala in žrla, za nič je, če je konj, kujava še res postane, če tudi prej ni bila, ali vsaj za nič v nogah!

In koliko pravnih nastane iz zatrdila, da je na prodajo ponujena krava breja! Seveda vanjo si pogledal, ko si to zatrdil! In naše rejne pogodbe so tudi včasih take, da mora pravda nastati. Rejdajalec obljubi rejaču vse, da se le živinčetov iznebi. Ko mine zima, mu pa vzame vole in jih proda, ker se je bati začel, da bi jih rejač prodal, in rejači so navadno že bolj pri malem premoženju.

Koliko nastane pravnih iz razmerja starišev, ki posestva sinom izročijo, zaradi užitka, to ve vsak. V teh pravnih pa se dostikrat pokažejo grde prikazni, ne glede, da stanejo denar. Stari so sitni, mladi so reveži. Ali mladi naj pomislijo, da starejši ljudje ne morejo živi v zemljo, in stariši, da se mora voljno prenašati revščina majhne kmetije in da je za oba dela najboljša, če jedó iz iste skleda.

(Konec prihodnjic.)

Slovenske in slovanske vesti.

(„Slovensko društvo“ v Ljubljani.) Čegar glasilo je „Rodoljub“, imelo bo v ponedeljek, dne 21. junija zvečer v „Narodnem domu“ občni zbor. Želeti je, da bi se društveniki tega shoda v obilnem številu udeležili, zlasti pa bi bilo želeti, da bi se tudi rodoljubi na deželi zanimali za društvo, mu pristopili in v krogu svojih znancev nabirali zanj članov. Le tako bode društvo moglo za našo narodno stvar kaj več storiti, nego samo izdajati list, čegar primanjkljaj pokriva „Narodna tiskarna“.

(Gospodinjska šola.) V Ljubljani se snuje važno podjetje, namreč gospodinjska šola, v kateri se bodo

dekleta iz revnejših krogov, zlasti dekleta delavskega stanu, učila kuhanja in šivanja ter sploh vsega, kar je važno in potrebno pri gospodinjstvu. Ta šola je namenjena dekletom iz mesta. Za kmetijska dekleta poskrbi tako napravo naša uzorno delujoča „Kmetijska družba“, kar je pozdravljati s posebnim zadoščenjem, saj je taka šola za bodoče kmetijske gospodinje velike važnosti.

(Obrtna novela.) katero je bil sklenil državni zbor, je stopila v veljavo. Po tej noveli nima mojster, oziroma njegov namestnik samo dolžnosti, izučiti vajence strokovno, ampak je tudi dolžan nadzorovati njih nravno vedenje. Vajencem ni dovoljeno nalagati del, katera niso primerna

njih močem. Ako se hoče kakemu mojstru vzeti pravica, imeti vajence, mora obrtna oblast prej zaslišati dotično zadrugo. Obrtna oblast ne sme več odreči izvoljenim načelnikom zadrug potrditve, če se je volitev zakonito vršila, obrtne zadruge pa imajo pravico ustanavljati bolniške in podporne blagajne za mojstre, h katerim mora pristopiti vsak zadržnik, ter smejo ustanavljati skupna podjetja, „nakupovalne zadruge“ itd., a ne smejo nikogar siliti, naj se teh podjetij udeleži.

(Zanemarjenje otrok.) V novejši dobi pojavljajo se tožbe o tem, da se množi zanikrnost v нравstvenem oziru in zdvijanje doraščajoče mladine; prijavljajo se klici, da bi se odpravili ti, istotako državi, kakor tudi družbi nevarni nedostatki. V tem oziru je c. kr. ministerstvo pravosodja opozorilo sodišča s posebnim razpisom, da jim je skrbeti ne le za imovinsko-pravne, ampak tudi za osebne razmere nedoletnih otrok. Deželni odbor kranjski pa je s posebno okrožnico naročil županstvom na Kranjskem, da tudi občine, katerim izvrševanje lokalne policije pristojna v lastnem področju, čuvajo resno in krepko na javno korist v tem oziru, in da v vsakem slučaju, kadar se pokaže kako dejansko ali pa tudi le kako preteče zanemarjanje nedoletnega, naznanijo to precej pristojnemu sodišču.

(Vendar enkrat!) Trgovinsko ministerstvo je ukazalo, kakor poročajo listi, graškemu poštenu in brzojavnemu ravnateljstvu, da se morajo v vseh okrajih na Štajarskem in Koroškem, koder prebivajo Slovenci, za vse novoustanovljene poštno in brzojavne urade napraviti nemško-slovenski pečatniki, pri sedanjih poštah pa takrat, ko se stari samonemški obrabijo. Ko bi se le skoro!

(Umrli) je dne 4. t. m. župnik v Vogrčah g. Jožef Škrbinec, jeden najzaslužnejših koroških duhovnikov-rodoljubov. Naj počiva v miru!

(Narodne slavnosti.) V nedeljo, dne 13. t. m. je „Glasbena Matica“ priredila izlet v Postojino. Za Notranjsko je bi to pravi narodni praznik. Udeležba je bila ogromna iz vseh notranjskih krajev in seveda tudi iz Ljubljane. — V kratkem bode v Ljubljani blagoslovljenje zastave pevskega društva „Ljubljana“, na to poleti „Ljubljanski Sokol“ dne 4. julija v Škofjoklo, dne 7. in 8. avgusta pa bode v Celji slavnostna otvoritev „Narodnega doma“ in blagoslovljenje zastave „Celjskega Sokola“.

(Legalizovanje podpisov.) Pravosodni minister je naročil vsem sodiščem, da ne smejo siliti strank, katere pridejo k sodišču prosit, naj se poveri njih podpis, da gredo k notarjem, ampak vsako sodišče mora vsaki taki želji brez ugovora ugoditi.

(Občinska volitev v Preserji.) K občini Preser spada tudi dve uri oddaljena hribovska župnija Rakitna s 600 prebivalci, dočim jih ima ostala občina Preser čez 2000. A vender je mislila župnija Rakitna zmagati nad ostalo občino in imeti župana v Rakitni. To se ji je deloma posrečilo pri prvi volitvi t. l. v februarju. Ker se se je bilo pa zgodilo nekaj nepravilnostij, uložili so občani pritožbo, in volitev je bila ovržena. 10. t. m. imeli so drugo volitev. Rakitčani so vedno pravili, da se

nikdo več ne udeleži, ter so s tem hoteli preprečiti, da bi se ostala občina preveč ne pripravila, a 10. t. m. so prišli polnoštevilno. Samo v tretjem razredu jih je volilo 57, a propali so za 9 do 15 glasov in s tem je bil konec. Drugi dan se volitve za drugi in prvi razred niti udeležili niso. S tem so menda za vselej izgubili nado, dobiti župana v Rakitno.

(Posnemanja vredno.) V Pevnu v škofjeloškem okraju so si štirji gospodarji sami napravili pol kilometra dolg vodovod. Do reservoarja so napeljane železne cevi, od tod pa svinčene. Vodovod funkcionira jako dobro. Podjetnim možem, kateri so ga napravili, je šel pri tem delu na roko gosp. kanonik Sušnik.

(Švarilo za izseljence.) Meseca marca letos izselilo se je po posredovanju nekega agenta Gergoleta več ogerskih, hrvatskih in slovenskih delavcev v državo San Paolo v južni Ameriki. Ta država pa sprejema le take delavce, ki hočejo delati v plantažah za kavo. Navedeni delavci niso hoteli prevzeti dela v plantažah, in ker jih je oblast izgnala iz mesta Santos, prišli so v največjo bedo. Po posredovanju ces. in kr. konzulata dala jih je vlada slednjič ob svojih stroških prepeljati v Rio Grande de Sul. Krivda seveda zadene dotičnega agenta, kateremu so bile razmere v San Paulu dobro znane, a je vzlic temu izseljence tjakaj spravil. Ker se baje sedaj spet mnogo delavcev s Kranjskega pripravlja za izseljenje v San Paolo, se dotičniki opozarjajo, da bodo v San Paolo le sprejeti, če bodejo hoteli delati v plantažah.

(Izklicavanje postaj.) V slovenskih pokrajinah zunaj Kranjske imajo vse postaje zgolj samonemške in samolaške napise, in sprevodniki izklicujejo imena dotičnih postaj samo v nemškem ali samo v laškem jeziku. To je za potujoče slovensko občinstvo jako nerodno, povrh pa za slovensko prebivalstvo jako žaljivo in ponižujoče. Smo-li Slovenci mar tako ničvredna para, da se sme naš jezik na tak način prezirati? Čudimo se, da slovenske občine na Štajarskem, na Koroškem in na Primorskem ne nastopajo proti temu. Treba bi bilo poslati peticije na železniško ministerstvo, a tudi državni in deželni poslanci bi morali na pristojnih mestih izpregovoriti odločno besedo. Pa krotki kakor ovce ne smejo biti, sicer se zanje nihče ne zmeni.

(Nemška omika.) „Slov. Gospodar“ piše: V Radgoni je binškošne praznike nemško pevsko društvo imelo veliko slavnost. K tej so prišli nemški kričači od vseh vetrov, tudi iz Celja. Nekje so dobili slovensko zastavo ter jo na drobne kose razsrgali in te kosce vzeli seboj. Tako bi tudi radi s Slovenci napravili. Slovenci, izogibajmo se nemških prodajalnic, nemških krčem, sploh nemških obrtnikov!

(Drugod in pri nas.) Na Češkem in v nemških krajih stopajo zdaj državni poslanci pred svoje volilce in jim poročajo v dogodbah v državnem zboru, v svojem delovanju in nehanju in sploh o političnem položaju. To je gotovo hvalevredno, saj poslanec ni samo pooblaščenec svojih volilcev, nego mora biti tudi njih učitelj. V mestih, koder bero ljudje vsak dan časnike in ti o

vseh dogodbah natančno poučeni, tako da si lahko sami naredijo sodbo, jim poslanec nima nič posebnega povedati, ali po kmetih je drugače. Tam dobivajo ljudje le poredkoma liste v roke in prav ti volilci so potrebni obvestila in pouka. Priporočamo torej našim poslancem, naj se malo bolj, kakor je bila doslej navada, menijo za svoje volilce.

(Šolska zastava za velikovško šolo.) Da bi učenci Narodne šole v Velikovcu ob slovesnih prilikah mogli tudi zunaj šole dostojno nastopati, omislila se jim je šolska zastava. Izdelale so jo šolske sestre v Mariboru in jej dodale dva traka. Na enem je napis „Naša ljuba Gospa, prosi za nas Boga“, na drugem „Sveti Ciril in Metod, prosita za naš rod“. Prestovoljni prispevki za pokritje stroškov naj se pošiljajo upravništvu „Mira“ v Celovcu.

(Koroški deželni predsednik.) baron Schmid Zabiérow, dopolni letos 50. leto, kar služi državi. Zatrjuje se, da stopi o tej priliki v pokoj. Koroški Slovenci nimajo uzroka, tožiti po njem. Mož je sicer s slovensko pomočjo in v prvi vrsti s pomočjo grofa Hohenwarta postal deželni predsednik na Koroškem, a vzlic temu je bil Slovincem vedno jako nasproten in je na vso moč podpiral prizadevanja naših sovražnikov. Trdi se, da postane njegov naslednik deželni predsednik bukovinski grof Goëss. Ta je prej bil v Celovcu, a slovenski ne zna in tudi ne verujemo, da bi hotel Slovincem biti pravičen.

(Kmetijska zadruga v Celovcu.) Celovško trg. sodišče je odobrilo pravila „Kmetijske gospodarske zadruge za Celovec in okolico“. Pozdravljamo ta korak k organizaciji slovenskega kmetijskega ljudstva na Koroškem z resničnim zadoščenjem.

(Goriške novice.) Deželnozborni svetnik v Gorici, Gorjup, se pripravlja za pokoj. Bog ga nesi, kakor tudi njegovega somišljenika državnega pravdnika Vidulicha, kateri prosi za premeščenje in povišanje. — V kapucianski cerkvi v Gorici so neznani laški kulturonosci zapisali na spovednico besede „Evviva Gorizia italiana“, na zidu pa s čopičem „merda ai sclafs“. — Kako se pri goriškem sodišču vsem meri z enako mero, priča naslednji slučaj: Ko je g. Budin proti listu „Corriere di Gorizia“ in židinj Luzzatto vložil slovensko obtožnico, zavrnila jo je ta, češ, da kot Italijanka ni dolžna sprejeti slovenske obtožnice. Sodišče je to koj sprevidelo, in vročilo židinj obtožnico obtožitelja Slovenca v laškem prevodu. Ko sta te dni dva slovenska kmeta, ki ne znata nobene laške besede, zavrnila laško obtožnico, in zahtevala slovensko, ju je preiskovalni sodnik zavrnil, češ, da to ne gre!

(Skriven shod laških duhovnikov.) Primorski duhovniki laške narodnosti so Slovincem skrajno sovražni in bi jih najrajše potopili v žlici vode, ko bi le mogli. Kristusovo zapoved „Ljubi svojega bližnjega kakor samega sebe“ so popolnoma zavrgli, in trudijo se na vso moč, da bi Slovincem škodovali kjer morejo. Pred kratkim so imeli v Trstu v hiši nekega žida skriven shod, da bi osnovali neko zvezo in se dogovorili glede skupnega postopanja proti Slovincem. Kaj so sklenili, se ne ve, pač pa se ve, da jim tržaški škof ni hotel dati svojega blagoslova, za kateri so ga bili prosili.

(Velik pretep mej laškimi in slovenskimi delavci.) V Šklednju pri Trstu gradi kranjska industrijska družba plavže. Dotična dela izvršujejo poleg slovenskih delavcev tudi laški. Uprav satanska hudobnost laških delavcev je v soboto prouzročila velik pretep. Ko so opoldne delavci počivali, šli so neki laški delavci in razstrelili prav v bližini Slovincem neko skalo, ne da bi bili slovenskih delavcev obvestili. Storili so to z očitnim namenom, da pobijejo nekaj Slovincem. Eksplozija je obsula slovenske delavce s kamni in mnogo iz njih je bilo zadetih. Pravi čudež je, da ni bil nihče ubit. Posledica tega je bil pretep, katerega se je udeležilo kacic 600 oseb. Dva Laha in jeden Slovenec so bili težko ranjeni. Policija je aretovala tri osebe. — Naslednjo nedeljo o polnoči je neki Fusconi napadel nekega Slovenca kličoč: Pojdi sem, slovenski prasec, da te razsekam na kose! Policija je Fusconija aretovala; našla je pri njem veliko bodalo. Nekateri iz Italije došli delavci so sprevideli, da jim ni obstanke, ker se je vsled vladajoče razburjenosti bati, da se primerijo novi izgredi, in so se zategadelj odpeljali na Laško.

(Veledušno darilo.) Češki šolski matici je bivši policijski komisar, v javnosti skoro popolno neznani Friderik Schnell, zapustil vse svoje premoženje. Po izplačilu raznim kulturnim zavodom češkim in nekim zasebnikom ter po odbitju pristojbine ostane šolski matici svota 200.000 gld. Najzanimivejše je, da je Schnell, kateri je vse svoje življenje živel skromno in skoro ločen od sveta, bil rodod Nemeč, in tega ni nikdar tajil, a oklenil se je bil češkega gibanja iz prepričanja, da so češka narodna prizadevanja popolnoma opravičena, in to prepričanje mu je narekovalo njegovo oporoko. Schnell se je rodil v Pragi l. 1808, že pred 40 leti je stopil iz službe in od tedaj živel ves čas kot samotar, stanujoč celih 40 let vedno v enem in istem skromnem stanovanju.

Razne vesti.

(Požar.) Dne 13. t. m. je v Štepanovi vasi zgorela hiša št. 48. Prvo je prihitelo na lice mesta gasilno društvo iz Most in rešilna dela tako spretno vodilo, da je ogenj omejilo. Stvar ni bila lahka, ker stoje že 15 metrov od pogorišča s slamo kriti kozolci in je bila

sploh nevarnost, da se ogenj razširi po celi vasi. Bodi vrlim gasilcem izrečeno zasluženo priznanje.

(Grozna nesreča.) Iz Rajhenburga se nam piše: Grozna nesreča se je bila pripetila 10. t. m. v Raštanji, vasi blizu Rajhenburga. Na samoti ima kmet Hlastan

svoje posestvo. Čas piščancev je, jastrebi preže na tolsto južino. Hlastan si nabije staro puško, češ, ne boste jih pobrali ne, mrcine! Ali si jih privoščim sam, ali pa skupim zanje lepih novcev. In tako je žedela nabita puška, pripravljena za skobce in drugo jednako perjad v sobinem kotu. Dva dni popreje je bil udinjal Hlastan devetletnega paglavca za pastirja. Temu nepridipravu puška ni dala miru. Pritihotapi se v hišo, in vkljub temu, da je bilo v sobi šest oseb, posreči se negodetu, da izmakne skrivoma puško. Pa hajdi na plano! Pred hišo igrala sta se sina Hlastanova, — jednemu je bilo osem let, a družemu tri, — ne sluteča, da jima je za petami bleđa smrt. V tem pripoje novošegni Nimrod iz hiše in nameri puško — na otroka, — strel se razlekne, in oba siromaka se valjata v lastni krvi! Učinek strelav je bil grožán! Dočim je mlajšemu razkrilo lobanjo in razneslo mu možgane, je zadelo starejšega zrnje v gorenje desno stegno. Prvi je seveda umrl na lici mesta, a drugi je v smrtni nevarnosti. Proti Hlastanu so se zakleli bogovi, bi dejal, tako strahovito ga bije roka osodina. Dve, tri leta leta je temu, kar mu je pogorelo domovje; nedavno mu je umrla mlada žena, pred kratkim mu je poginilo 17 ovac, in zdaj ga je zopet ošinila kruta roka s svojo rezko grozovito šibo. Pač je siromak

(Bela zastava) je vihrala od polu 10. ure dopoldne 12. t. m. raz podstrešje c. kr. okrajnega sodišča v Logatcu. Svet se boljša!

(Narodna čitalnica v Starem Trgu pri Ložu) otvori dne 20. t. m. popoldne ob 5. uri slovesno novi društveni salon z domačim zabavnim večerom. Odbor vabi na to otvoritev vse člane in prijatelje čitalnice tem potom, ker ne bo razpošiljal posebnih vabil.

(Čujte, kaj žganje dela!) Te dni so našli ljudje v Jesenicah na Gorenjskem blizu železniškega tira znanega žganjarja Fr. Svetino. Ubila ga je prevelika množina žganja, katero je bil zavžil.

(Slava birokratizmu!) Iz poročila obrtnega nadzornika je razvidno, da se v Trstu pomeče vsako leto kacic 3000 centov kavinih lupin v morje. Te lupine so najizvrstnejše gnojilo, in tržaški okoličani bi si z njimi znatno pomagali, ako bi jih mogli dobiti za gnojenje, toda to ni mogoče. Carinska oblast se boji, da bi kacega siromaka obšla pregrešna misel skuhati iz teh lupin kavo, in zato je določila, da se mora za izvažanje teh lupin plačati carina, prav kakor da bi se izvažala pristna kava. Tega seveda neče nihče storiti, in vsled tega se pomeče izborna gnojilo v morje. Ej, naši birokratje so modri, da je kaj!

(Papiga — izzivalka.) Nekdo nam piše: Gospa Marija Kenda, trgovka in krčmarica na Bači poleg Svete Lucije, ima papigo, ki zna nekatere stavke popolnoma pravilno in čisto slovensko govoriti. Prigodilo se je pred nekaj dnevi, da je slučajno prenočil tam neki gospod iz Gorice. Prišedši zjutraj iz svoje spalne sobe, na kraj, kjer stoji navadno ta tolikanj prijazna papiga, glej čudo, ona ga takoj pozdravi: „Dobro jutro, gospod!“ On ji odzdravi laško: „Buon giorno!“ Na to mu ona odzdravi: „Jaz nisem Talijanka, pa tudi ne bom: sem zvesta Slavjanka, ki ljubim svoj dom!“ Krčmarica, ravno pri tem navzoča, se ni mogla smeja zdržati.

(Ljubosumna starka.) Dunajski natakak Leopold Lehner je nedavno tega najel neko babišče, da mu je snažilo obleko in stanovanje, jedno tistih bitij, katere v Ljubljani imenujemo „pedenarice“. Ta žensčina se je zaljubila v natakakarja, a ker natakakar zanjo ni maral nego je hodil z mlajšimi ženskami, preklala mu je ljubosumna starka, ko je ležal v postelji, glavo s sekuro in zbežala,

(Grozna smrt.) V nekem zapuščenem logu ob Donavi blizu Dunaja so našli silno razmesarjeno truplo nekega italijanskega delavca. Truplo je bilo tako razmesarjeno, da je bilo komaj poznati, da je človeško. Italijanski delavec je moral radi revščine spati pod milim nebom in pridrl je naj stekli pes in ga ogrizel do smrti.

(Samomorska strast.) 35 letna dninarka Frančiška H. na Dunaju se je poskušala pred tremi tedni tekom 17 mesecev že osmič usmrtiti. Vedno pije strup, a vedno jo rešijo. Ko prekži več tednov v dunajski bolnici, odide zdrava, a kmalu se vrne zopet zastrupljena. Morda se ji devetič vendar posreči.

(Cvetlice in belniki.) Znano je, da imajo bolniki cvetlice vedno radi. Pogled na nje jih razveseljuje ter jih vsaj nekoliko odškoduje, ker ne morejo sami v svobodno, lepo naravo. Vendar je treba paziti! Cvetlice, ki preveč diše, so često škodljive. Takisto so utrgane cvetlice škodljive radi gnjitja, še bolj pa radi vode, v katerih so. Voda je namreč navadno kmalu polna različnih živali in gljiv. Zato so najboljše one cvetlice, ki so brez duha in še rasto v lončkih. Priporočati pa je posebno zeleno grmičje.

(Umor ljubice.) Ana Simon, bivša igralka, je imela dolgo časa ljubavno razmerje z ritmojstrom Bojčevim v Zofiji. Simon je bila jako poštena in zvesta ljubica. Kot mati dečka, ki je star sedaj dve leti, je storila vedno svojo dolžnost. Bojčev pa se je je naveličal ter se oženil z bogato Bolgarko. Da bi se je iznebil, najel je dva morilca: policijskega prefekta in orožnika, ki sta Ana Simon na potovanju kloroformirala, omamila ter jo iz voza vrgla v valove narastle Marice. Da bi zakrila umor, fingirala sta z Dunaja več brzojavk s podpisom Simon. Sedaj pa se je razkrila vsa sleparija in strašni umor nesrečne Simon.

(Veliki požari.) Vas Windisch-Matrei v Tirolih, katere ime priča, da so tam nekdanj stanovali Slovani, je te dni do tal pogorela. Ogenj je upepelil 80 hiš in vsa gospodarska poslopja ter prouzročil škode nad 400.000 gld. — V Gališki je pogorela vas Gleszczanov. Štela je 210 poslopij, a ogenj je vse uničil. Prebivalstvo je moralo iskati zavetja v sosednih vaseh.

(Koliko se je lani v Avstriji pokadilo tobaka?) Pokadilo se je tobaka vsake vrste za 93 milijonov 205.869 gld.; to je za tri milijone 540.537 gld več kot leta 1895. Med raznimi deželami je na prvem mestu Češka, potem Nižje-Avstrijsko in Galicija. Vsega vkup se je pokadilo 1244 milijonov smodk in 1995 milijonov smodčic.

(V italijanskih ječah) se dogajajo zadnjih deset let grozna hudodelstva. Umori političnih obsojencev in aretovancev niso več redki, a izvršujejo se v prid sedanjemu trhlenemu vladanju, vladanju sleparije brezvestnega izsesavanja ljudstva. Nedavno se je v italijanskem parlamentu razkril nov grozen slučaj. Policija je pred kratkim zaprla socialista Frezzija prav brez uzroka. Teden dnij potem je Frezzi umrl. Policija je najprej rekla, da je Frezzi umrl za srčno kapjo, potem, da se je obesil, a komisija je dognala, da je bil Frezzi kruto trpinčen, ker ima več polomljenih kostij, in naposled z 22 udarci po glavi ubit. Proti morilcem se je seveda začela preiskava, a bati se jim ni ničesar.

(Izseljevanje iz Evrope.) Od leta 1891 pa do leta 1895 se je izselilo v izvenevropske kraje sledeče število ljudij in sicer: Iz Nemčije 402.600, (krasno!) iz Avstro-Ogerske 272.500, iz Švice 24.400, iz Italije 751.200 (še krasneje!), iz Francoske 27.000, iz Angleške in Irske 978.000 (najkrasneje!), iz Holandije 17.500, iz Belgije

14.100, iz Danske 37.700, iz Švedske 139.500, iz Norveške 61.100, iz Španjske 177.000, iz Portugalske 137.800 oseb. „Triesterica“ pravi: Najmočnejše izseljevanje v teh letih se je vršilo v skandinavskih kraljestvih in v Portugalski. Števila izseljencev teh držav presega v razmeri prebivalstva število izseljencev iz Nemčije za štirikrat. Primerno mala izseljevanja so se vršila v Belgiji in Holandiji, posebno pa v Franciji.

(Prekan princ.) Angleški 11 letni princ Aleksander, sin princesinje Beatrice, je že sedaj ženjalen zapravljiček. Nedavno mu je dala v dar mati cekin, katerega pa je takoj potrošil. Hotel je imeti družega, a mati mu ga ni hotela dati. Tedaj pa je prinček pisal stari mami, kraljici Viktoriji, ter jo „napumpal“ za cekin. Ker pa kraljica pozna zapravljičkove lastnosti, mu je odpisala prijazno pismo, v katerem ga je svarila in podučevala, naj nikar ne bo tak zapravljiček, a denarja mu ni poslala nobenega. Mali Aleksander je bil malo nevoljen, ker se mu „pumpanje“ ni obneslo, a znal si je pomagati. Lastnoročno pismo mogočne angleške kraljice je tudi nekaj vredno, si je mislil prinček, in šel je ter je prodal pismo za 4 funte in 10 šilingov (okolu 50 gld. našega denarja.) Tako je dobil princ nakrat veliko svoto!

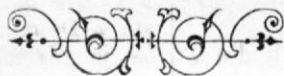
(Velikanska nesreča) se je zgodila v industrijskem mestecu Voiron na Francoskem. Voiron je štel 11.000 stanovnikov. Morska troba je v soboto zvečer preplavila celo mesto, podrla vse tovarne in razrušila mnogo hiš. Škoda se ceni na 10 milijonov frankov. Več oseb je utonilo. Voda je bila v mestu 6 metrov visoka.

(Anarhisti v Barceloni) se zopet oglašajo, dasi jih španska oblastva brez usmiljenja preganjajo in pobijajo. V soboto je neki anarhist vrgel v hišo necega občinskega svetnika dinamično bombo, katera je razpočila in skoro hišo demolirala. Škoda je jako velika. Anarhist je srečno odnesel pete.

(Šola za lepote.) Ker je vsaka ženska rada lepa, in ker bi bila vsaka rada zmeraj lepa, ustanovila se je v New-Yorku šola za lepote. Tu postanejo grde ženske lepe, lepe ženske pa postanejo — trajno krasne. Ta velika umetnost pa se izvaja v načelu tako-le: Obraz odseva duševno življenje. Da se more obraz polepšati, treba uplivati na gimnastiko ličnih mišic. Pri terapiji grdobe igra pa godba največjo ulogo. Zato morajo poslušati grde blondinke Chopína, temnolaske pa Wagnerja. Dame, ki imajo prešpičast nos, si morejo raztegniti svoje nosnice z vohanjem lepodišečih cvetlic in esenc. Dame pa, ki imajo prevelike nosnice, si morejo zmanjšati svoj nos z vohanjem ostrih in zoprno vonjajočih tekočin. Dame, ki imajo majhne oči, morajo strmeti v velike stvari, da dobé velike oči itd. Ta „šola“ ima že veliko „učenk“, in izvestno bi dobila tudi kako Slovenko, če bi ne bila tako — daleč!

(Nov kabelj) tretji iz starega sveta v novi začeli so polagati iz Bresta v Novi Jork, ki bo nad 6090 km dolg in 10 976.350 kg težek. Potrebovali bodo štiri ladje, da bodo to breme prevažale in kabel polagale. Do jeseni bo to delo baje že gotovo.

(Oženjeni otroci.) V Indiji je 100.000 dečkov in 627.000 deklic pod 14 letom pravilno poročenih.

Občni zbor banke „Slavije“ v Pragi.

(Konec.)

Na to se je oglasil k besedi ljubljanski župan, gospod Ivan Hribar in je govoril nekako tako-le:

„Ako se jaz oglašam k besedi, storim to zato, da v imenu slovenskega členstva izrečem radost o sijajnem položaju zavoda, katerega ime nam je tako simpatično. Opravičen sem k temu tem bolje, ker se banka „Slavija“ nikjer, razen na Češkem, ni tako simpatično sprejela, in nikjer tako ukoreninila, kot na Slovenskem. In ako se Vi, gospoda moja, danes nekako samosvetno ozirate po tem zavodu, ki je postal mogočna gospodarska trdnjava naroda češkega, morem jaz smelo reči, ne da bi se mi moglo očitati precenjevanje, da smo v pravi bratovski ljubezni s skromnimi svojimi močmi tudi mi pomagali Vam zidati to trdnjavo. (Výborně).

Res je, gospoda moja! da je ideja slovanske vzajemnosti pripravljala banki „Slaviji“ pot na Slovensko; toda treba je naglasiti, da bi dasiravno je ta ideja pri nas tako popularna, banka „Slavija“ v krasni naši dovinini ne bila se tako razširila, ko bi ne bili sodelovali tudi drugi momenti. Jeden glavnih pa je, da je na čelu zavoda stal mož tako zlatega značaja, tako iskren rodoljub in tako vnet zagovornik slovanske vzajemnosti, kakor je gospod grof Jan Harrach.

Gospoda moja! Vsa zgodovina našega naroda ni družega, kot naštevanje muk in trpljenja, katero je moral

prestati. Skozi temne oblake na obnebbi narodnega našega življenja niso mogli prodreti oživljajoči solčni žarki. Mi torej lastnega plemstva sploh nimamo. Ne čudite se torej, ako Vašega v resnici plemenitega plemiča Jana grofa iz Harachov smatramo nekačo tudi za svojega. Saj je kot poslanec ponovno povzdigal svoj glas za pravice naše. Ako ga Vi zamorete prištevati podpornikom neštevilnih svojih društev in zavodov, velja to tudi o najvažnejših naših narodnih društvih in napravah. In ko so pred dvema letoma o Veliki noči tajne sile prirode mogočno potresle zemljo, na katero so si predniki naši postavili svojo belo Ljubljano, tedaj je ta plemeniti sin češkega naroda bil mej prvimi pri pomočnem delu za slovanske brate.

Naj torej danes, ko gospod grof slavi petindvajsetletnico svojega predsedovanja banki „Slaviji“, sprejme tudi najiskrenejše čestitke slovenskega členstva z voščilom, da bi ga previdnost božja še dolgo vrsto let ohranila banki na čelu. V to ime kličem mu iskreno slovansko „Živio!“ (Živio! Živio! Živio!)

Gospod Koutecký naglašaja, da banka „Slavija“ v finančnem in gospodarskem oziru stoji danes na taki višini, da se zamore meriti z vsako tujo družbo. Po njej emancipuje se češki narod vsaj deloma tujih, sovražnih mu uplivov. In kdo ima za razcvit banke „Slavije“ naj-

večjo zaslugo? V prvi vrsti gotovo grof Jan Harrach. Njemu torej kliče govornik „Na zdar!“ (Na zdar!)

Tem govornikom odgovoril je grof Harrach nekako tako-le:

„Besede prvih dveh odstavkov letnega poročila sprejeli ste z živahnim odobravanjem. Prav ginjen sem po tolikih izrazih Vaše ljubezni, Vašega zaupanja in Vaše udanosti. Moja zasluga ni posebno velika; le na zaupanju, katero sem vedno imel k našemu zavodu in njegovemu členstvu, sloni ta zasluga. Vi, gospoda! imate zaslugo, ker ste idejo vzajemnosti prenesli iz naše domovine tudi v druge dežele. — Jaz sem „Slaviji“ zaupal že zato, ker je nje ime poročstvo za uspeh. Vi ste bili vsi apostelji ideje slovanske vzajemnosti, in srečen sem, da imam čast predsedovati Vam. — V posebno čast si štejem, da me je bela Ljubljana počastila s častnim meščanstvom, in prosim gospoda župana Hribarja, da pove svojim rojakom, da bomo Čehi slovenski narod v njegovem stremljenju vedno radi podpirali. (Burno odobravanje.) Bil

sem vedno privržnec načela, s katerim se strinja tudi češki narod, podpirati namreč tlačnega, in bojevati se proti onemu, ki ga tlačí. Zato bomo pa tudi vedno podpirali prizadevanja Slovencev. — Upravni svet banke naročil je za svojo zborovalnico mojo sliko. Kdorkoli se ozre na to sliko, ko že mene več ne bode, vedi, da je to bil Vaš sodelavec na narodnem polju, da je bil pošten Čeh in zvest sin naše domovine“. (Burno odobravanje in ploskanje.)

Ko se je na to predsednik grof Harrach spomnil še zaslug dr. Josipa Mildeta, ki je ž njim vred pred 25. leti bil izvoljen v upravni svet banke „Slavije“, in pa Ivana Hribarja, katerega je imenoval aposteljem slovanske vzajemnosti, zaključil se je občni zbor, ki je bil znamenit tudi zato, ker se je na njem tudi konstatovalo, da banka „Slavija“ mej avstrijskimi zavarovalnicami po višini svojih fondov in obsegu svojega poslovanja zavzema tretje mesto.

Poučne stvari.

Zeleno gnojenje. Če kupujemo dušec v čilskem solitru po 80 kr. kilo, bi se pač splačevalo dobivati od tod, kjer ga dobimo skoraj zastoj. Dolgo se je mislilo, da rastline ne morejo uporabljati dušca iz zraka. Skušnje so pokazale, da so nekatere rastline vendar zmožne dobivati dušec iz zraka, semčaji spadajo stročnice in detelja.

Če pridelujemo bob, grah, fižol, lečo, grašico, sardelo, lupino ali razne vrste detelje, si izboljšamo gospodarstvo. Krma ima vsled tega več beljakovin, je torej tečnejša in redilnejša, kar se kaže v gnoju. V zemlji ostanejo korenine omenjenih rastlin, ki imajo v sebi jako mnogo dragocenega dušca, ki se je nabral, dokler se rastline niso spravile.

Bolje je pa, ča posejemo imenovane rastline in jih pokosimo in podorjemo v najlepšem cvetju. To toliko njivi pomaga, kakor bi jo jako dobro pognojili s čilskim solitrom, poleg tega pa s tem še jači prst, ki ostane gorka, rahla in vlažna.

Vpliv takega gnojenja je po mnogih skušnjah zlasti v peščenih tleh jako izvrsten in traja več let. Reči se mora, da je boljše tako gnojenje, kakor gnojenje z živinskim gnojem, s katerim se jako malomarno ravna. Večkrat izgubi že najboljšo moč, ko pride na njivo. Splačuje se za gnojenje sejati posebno one stročnice, katere dobivajo iz zraka mnogo dušca, in katerih pridelovanje je jako po ceni. Sem je prištevati zlasti lupine, katere imajo globoke korenine se zadovoljijo s slabo prstjo, ne ljubijo pa apnenih, temveč le rahla peščena tla.

Zeleno gnojenje je dobro za ozimino jarino in okopalne rastline. Od tistega časa, ko gnojilne rastline podorjemo mora do ozimine preteči vsaj šest do osem tednov, sicer ostanejo tla prerahla in žito bi slabo prezimilo. Najbolje je, če se stročnice ali detelje za gnojenje orjejo pomladi in v juliju podorjo. Če se misli zeleno gnojiti za jarino, se stročnice ali detelje vsejejo v avgustu na ozimino strnišče in pozno jeseni podorjejo. Še bolje kakor pri žitih se je obneslo zeleno gnojenje pri okopalnih rastlinah. Pazi naj se pa na to, da gnojilne rastline vzprejmejo temveč dušca iz zraka, tem bolje jim gnojimo s kalijem ali fosforjevo kislino. Če lupini dobro

pognojimo s kalijem ali fosforjevo kislino, se navzame takega dušca, da se nam stroški zelenega gnojenja več kakor dvakrat izplačajo. Ceneje bode prišlo zeleno gnojenje tistemu, ki sam lupinsko seme prideluje. Priporoča se nekaj teh rastlin puščati za seme.

Za ilnata tla z mrzlim podnebjem pa ugaja sardela. Seje se pomladi mej jarino. V težkih in apnenih zemljah se pa najbolje rabijo zmesci graba, grašice in fižola. Seveda se mora kmet premagovati, da rastlin ne izvozi živini domu, temveč jih zares podorje. Naj tudi kmetje poskusijo z zelenim gnojenjem, videli bodo, da si jako izboljšajo njive.

Uspehi gnojenja s Thomasovo moko. Veliki večini kmetovalcev je ugodno uplivanje Thomasove žlindre sicer zadosti znano, a vendar ne more škodovati, ako se časih navedejo novi dokazi za vidne uspehe, kateri so se dosegli v raznih krajih, kjer so razmere glede zemlje kaj različne. Iz poročila, katero je došlo iz južnega Holsteina „Hamburger Fremdenblattu“, posnemamo naslednje: Gnojenje s Thomasovo žlindro se je letos na travnikih in na močvirnatih tleh zopet izkazalo kot izredno uspešno. Pisatelj teh vrstic je šele pred nekaterimi dnevi imel priliko videti očitni uspeh rečenega umetnega gnojila na prej popolnoma neobdelani močvirnati nižavi v pagendorfski feldmarki mej Ahrensburgom in Trittavom, katera je bila obrasla z revnimi pritlikavci in podobnimi, popolno neplodovitost sveta kažoči rastlinami. Ta svet se je pri obdelovanju popolnoma preziral, ker je veljal kot povsem neporaben. Ko sem zadnjič ta svet ogledoval, nisem več videl tistih želišč, mesto njih pa gosto travo, pomešano z raznimi, za krmo porabnimi zelišči, tako z navadno deteljo, z rumeno deteljo itd. Ravno kar pokošena lepa trava je bila dolga 2 do 2 $\frac{1}{2}$ čevlja in sicer je bila to posledica gnojenja. Da je bil tudi na boljših travnikih, kateri so se gnojili s Thomasovo moko, pridelek tako glede množine kakor glede kakovosti dosti znatnejši nego drugod, kjer se ni gnojilo pač ni treba posebe povdarjati.

Kosti kot gnoj. Kosti naj se zdrobe in denejo na kup ter pokrijejo s prstjo. Večkrat se morajo z gnoj-

nico politi in čez nekaj časa postane dober gnoj. Dobro je tudi, če se kosti potresejo poprej malo s kajnitom, da preveč dušca ne izgube.

Škodljivost vran. Poljedelski oddelek nemške kmetijske družbe je dolgo opazoval koristnost in škodljivost vran. Prepričal se je, da je kavka vedno bolj koristna, nego škodljiva. Škodljiva je le ondu, kjer se preveč pomnoži. Črna in siva vrana sta blizu jednako koristni kakor škodljivi. Pokončavate naj se, kjer delate več škode nego koristi. Preljata vrana je mnogo koristnejša nego škodljiva, treba jej je torej prizanašati.

Kdaj se mora kositi? Skušnje so pokazale, da imajo rastline največ redilnih snovi, kadar začenjajo cveteti. Tedaj jih moramo kositi, ako hočemo dobiti tečno in dobro blago.

 Prihodnja številka „**RODOLJUBA**“ izide dne 3. julija 1897.

Loterijske srečke.

Dunaj, dné 12. junija:	52,	86,	10,	85,	83.
Trst, dné 5. junija:	16,	9,	77,	57,	82.
Gradec, dné 12. junija:	46,	3,	22,	39,	23.
Praga, dné 9. junija:	9,	50,	65,	13,	72.
Linc, dné 5. junija:	40,	4,	75,	7,	31.
Brno, dné 16. junija:	78,	81,	2,	3,	6.

Tržne cene v Ljubljani

19. junija 1897.

	gl. kr.		gl. kr.
Pšenica, hktl.	8 30	Špeh povojen, kgr.	68
Rež,	6 20	Surovo maslo,	80
Ječmen,	5	Jajce, jedno	02
Oves,	6 20	Mleko, liter	10
Ajda,	7 20	Goveje meso, kgr.	64
Proso,	7	Telečje	62
Koruza,	5	Svinjsko	70
Krompir,	2 50	Koštrunovo	40
Leča,	12	Pišanceo	50
Grah,	11	Golob	18
Fižol,	9	Seno, 100 kilo	2 40
Maslo, kgr.	94	Slama,	1 78
Mast,	76	Drva trda, 4 metr.	6 40
Špeh svež	74	„ mehka, 4	4

 Vizitnice

priporoča „**Národna Tiskarna**“.

Največji izbor.

Skrbno izdelovanje

Preobleke. Popravila.

L. Mikusch
tovarna delnikov
Ljubljana, Mestni trg 15

Najnižje cene

Poleganje grašice. Večkrat grašica polega na njivi, na katero smo jo zasejali za krmo. Spodaj potem začne gniti in se spridi. Temu odpomoremo, če sejemo mej grašico mnogo koruze, ali še boljše boba (svinjskega), ker ta istočasno dozori. Grašica se potem ovije okrog koruze. Na ta način dobimo dobro krmo za živino.

Priporočanja vredna trta je Rupestrismon-ticula. Hitro raste; če jo spomladi vsadimo, jo že v septembru lahko cepimo. Ta trta se rada ukoreníči. Cepljenje se nanjo jako rado prime; evropske trte, cepljene na njeno podlago, dobro zore.

Ržen kruh je dober zlasti za delavne konje. Semtertje lahko zameni oves. Še bolje je pa, če se dve tretjini ržene moke in jedna tretjina koruzne moke pomeša.

Lekarna „**pri Mariji Pomagaj**“ v Ljubljani.

 Novo urejena

lekarna „**pri Mariji Pomagaj**“

M. Leusteka, Resljeva cesta št. 1

po leg mesarskega mosta v Ljubljani

priporoča gospodarjem in kmetovalcem - živinorejcem

izvrstni redilni prah za živino

konje, govedo in prašiče

jeden zavojček z rab. navodom 30 kr., dvakrat toliko 50 kr.

Velika zaloga vseh preizkušenih, izborno delujočih domačih zdravil, katera se po časnikih in cenikih priporočajo kot izvrstna sredstva proti raznim boleznim. — Razpošilja se vsak dan dvakrat s pošto.

Resljeva cesta št. 1 poleg mesarskega mostu.

Mizarski pomočnik

stopi lahko takoj v delo v Metliki št. 56. Dolenjsko.

Deloljubne osebe

povsod

katere iščejo trajni denarni zaslužek

naj pismeno povprašujejo pod „**Zukunftsvorsorge**“ **Gradeo, poste restante.**

Kdo pije

Kathreiner

Kneippovo sladno kavo?

Vsak

kdor ljubi okusno kavo, hoče zdrav ostati in si kaj prihraniti.

